

Thomas Bernhard
MOJE NAGRADE

prevedle Ana Monika Pirc,
Urška Brodar, Alenka Morel

Moje nagrade

Grillparzerjeva nagrada

Za podelitev Grillparzerjeve nagrade na dunajski Akademiji znanosti sem si moral kupiti obleko, saj sem dve uri pred svečanostjo nenadoma uvidel, da se na tej nedvomno izjemni ceremoniji ne morem pojaviti v hlačah in puloverju. In tako sem zares na tako imenovanem Grabnu sklenil, da grem na Kohlmarkt in se ustrezno slavnostno opravi – v ta namen sem se napotil v trgovino z moškimi oblačili z zgovornim imenom *Sir Anthony*, kjer sem bil že pogosto nakupoval nogavice. Če me spomin ne vara, je bila ura tri četrta na deset, ko sem stopil v prodajalno *Sira Anthonyja*, podelitev Grillparzerjeve nagrade naj bi bila ob enajstih, imel sem torej še obilico časa. Namenil sem se, da si, če že kupujem konfekcijski proizvod, potemtakem priskrbim vsaj najboljšo obleko iz čiste volne v barvi antracita, zraven še primerne nogavice, kravato in srajco znamke Arrow, zelo fino, sivo-modro črtasto. Vsem je znana težava, ko te v tako imenovanih ekskluzivnih trgovinah ne razumejo prav hitro, četudi kupec takoj in kar najprecizneje izrazi, kaj hoče, sprva nejeverno strmijo vanj, dokler ne ponovi svoje želje. Toda seveda tudi tako nagovorjeni prodajalec še vedno ne dojame. Tako je tudi takrat v *Siru Anthonyju* trajalo dlje, kot bi bilo treba, da so me peljali do pravih polic. Res sem razmere v tej trgovini že poznal zaradi nakupov nogavic in sem vedel še bolje kakor prodajalec, na katerem mestu bom našel iskano obleko. Stopil sem k polici s pravimi oblekami in pokazal na točno določen primerek, ki ga je prodajalec snel z droga, da bi mi ga podržal pred očmi. Preveril sem kakovost blaga in že sem v kabini pomerjal obleko. Nekajkrat sem se sklonil naprej, usločil nazaj in menil, da mi hlače

pristajajo. Oblekel sem suknjič, se nekajkrat zavrtel pred ogledalom, dvignil roke in jih spet spustil, suknjič mi je pristajal enako kot hlače. Nekajkrat sem se v obleki sprehodil po trgovini in si ob tej priložnosti izbral še nogavice in srajco. Naposled sem rekel, da bi rad obleko obdržal na sebi in bi oblekel še srajco ter nogavice. Izbral sem kravato, si jo zavezal, jo kolikor mogoče zategnil, se še enkrat od glave do peta premeril v ogledalu, plačal in zapustil trgovino. Stare hlače in pulover so mi položili v nakupovalno vrečo z napisom *Sir Anthony*. Tako, z vrečo v roki, sem šel čez Kohlmarkt na zmenek s teto, dogovorjena sva bila v restavraciji Gerstner na Kärtnerstraße, v prvem nadstropju. Pri Gerstnerju sva hotela pred slovesnostjo še na hitro preventivno pojesti sendvič ali dva, da bi med potekom dogodkov preprečila kako slabost ali nemara celo nezavest. Teta je že sedela v lokalu, mojo preobrazbo je ocenila za sprejemljivo in izrekla svoj znameniti »no ja«. Do tega trenutka leta in leta nisem nosil obleke, da, do takrat sem se vedno pojavljal v hlačah in puloverju, celo v gledališče sem, če sploh, hodil v hlačah in puloverju, večinoma v sivih volnenih hlačah in živo rdečem grobo pletenem volnenem puloverju, ki mi ga je tik po vojni podaril neki dobro razpoložen Američan. Spominjam se, da sem v tej opravi nekajkrat potoval v Benetke, kjer sem šel v Teatro La Fenice, med drugim enkrat na Monteverdijev *Tancred*, ki ga je dirigiral Vittorio Gui, in v teh istih hlačah in puloverju sem bil v Rimu, v Palermu, v Taormini in v Firencah ter v skoraj vseh preostalih evropskih prestolnicah, da niti ne omenjam, kako sem ta oblačila skoraj ves čas nosil tudi doma, bolj sta bila pulover in hlače razvlečena, raje sem ju imel, leta in leta so me poznali le v teh hlačah in tem puloverju – in še danes me prijatelji iz tistih let sprašujejo po tistih hlačah in tistem puloverju, ta oblačila sem

nosil več kot četrto stoletja. Nenadoma pa, kot rečeno, na Grabnu, dve uri pred podelitvijo Grillparzerjeve nagrade, sem začutil, da so ta meni desetletja na kožo pisana oblačila neprimerna za slavnostno prireditev, povezano z imenom Grillparzer, ki bo potekala na Akademiji znanosti. Ko sem v Gerstnerju hotel sestiti, sem nenadoma dobil občutek, da so mi hlače preozke, ampak sem si mislil, da je občutek pri novih hlačah verjetno vedno enak, tudi suknjič se mi je nenadoma zazdel preozek, ampak tudi za suknjič sem si mislil, da je to normalno. Naročil sem sendvič in spil kozarec piva. Kdo neki je pred mano že dobil to tako imenovano Grillparzerjevo nagrado, me je spraševala teta, in v tistem trenutku mi je prišel na misel edinole Gerhart Hauptmann – nekoč sem to zasledil in takrat sem tudi prvič slišal za Grillparzerjevo nagrado. Nagrade ne podeljujejo redno, temveč le *občasno*, sem rekel in pomislil, da med posameznimi podelitvami mine nekako šest ali sedem let, mogoče včasih tudi le pet, nisem bil prepričan, še danes nisem. Tudi ob tej slavnostni podelitvi sem bil seveda živčen in trudil sem samega sebe in teto odvracati od misli na dejstvo, da naju od začetka slovesnosti loči le še pol ure, poročal sem ji o nezaslišanosti, da sem si ravno na Grabnu sklenil kupiti obleko za slovesnost in da je bilo zame samoumevno, da sem šel v trgovino na Kohlmarktu, kjer prodajajo angleške obleke znamk *Chester Berry* in *Burberry*. Zakaj bi si, če že kupujem konfekcijski proizvod, sem spet pomislil, ne kupil vsaj prvovrstne obleke, in tako je obleka, ki sem jo imel na sebi, obleka znamke *Barry*. Teta je le še enkrat potipala blago in bila zadovoljna z angleško kvaliteto. Še enkrat je izrekla svoj znameniti »no ja«. O kroju ničesar. Bil je povsem klasičen. Zelo je bila srečna zaradi dejstva, da mi bo danes Akademija znanosti podelila svojo Grillparzerjevo nagrado, tudi ponosna,

vendar bolj srečna kot ponosna, in je vstala, jaz sem za njo iz Gerstnerja stopil na Kärntnerstraße. Samo nekaj korakov sva imela do Akademije znanosti. Nakupovalna vreča z napisom *Sir Anthony* se mi je strašno upirala, a nisem imel kaj. Vrečo bom oddal pred vstopom v Akademijo znanosti, sem si rekel. Nekaj prijateljev, ki niso hoteli zamuditi moje počastitve, je bilo tudi že na poti, srečala sva jih v avli Akademije znanosti. Tam so bili zbrani že številni ljudje in zdelo se je, da se je slavnostna dvorana že napolnila. Prijatelji so naju pustili pri miru in po avli sva s pogledi iskala osebnost, ki bi naju sprejela. S teto sva se nekajkrat sprehodila gor in dol po avli Akademije, a živa duša se ni zmenila za naju. Torej pojdiva noter, sem rekel in si mislil, da me bo v dvorani sprejela kaka osebnost in me s teto pospremila na ustrezno mesto. V avli je vse kazalo na veličastno slavnost in zares sem imel občutek, da se mi šibijo kolena. Tudi teta je, enako kot jaz, ves čas oprezala za osebnostjo, ki naju bo sprejela. Zaman. Tako sva se preprosto postavila na vhod v slavnostno dvorano in čakala, kaj se bo zgodilo. Toda ljudje so se gnetli mimo naju in naju neprestano suvali in morala sva uvideti, da sva si za čakanje izbrala najneprimernejše mesto. No, naju sploh nihče ne bo sprejel, sva pomislila. Spogledala sva se. Dvorana se je že skoraj do kraja napolnila, in sicer z edinim namenom, da meni podelijo Grillparzerjevo nagrado Akademije znanosti, sem pomislil. In živa duša naju ne sprejme. Pri svojih enainosemdesetih letih je bila teta videti čudovita, elegantna, inteligentna in v teh trenutkih se mi je zardela pogumna kot še nikoli. Zdaj so tudi že nekateri gospodje filharmoniki sedli na svoja mesta na odru in vse je nakazovalo začetek slovesnosti. Toda za naju, ki bi vendar morala biti v središču, tako sva mislila, se živa duša ni zmenila. Tako sem se nenadoma nečesa domislil: čisto pre-

prosto bova šla zdaj noter, sem rekel teti, in se bova na sredini dvorane usedla tja, kjer je še nekaj prostih mest, in bova čakala, kaj se bo zgodilo. Šla sva v dvorano in poiskala te proste sedeže na sredini dvorane – veliko ljudi je moralo vstati in so se razburjali, ko sva se prerivala mimo njih. Tako sva torej sedela v deseti ali enajsti vrsti slavnostne dvorane Akademije znanosti in čakala, kaj se bo zgodilo. Zdaj so posedli že vsi tako imenovani častni gostje. Toda slavlje se seveda ni začelo. In edinole midva s teto sva vedela, zakaj. Spredaj na odru so v vse krajših presledkih brzeli sem in tja razburjeni gospodje, kot da bi nekaj iskali. In resnično so nekaj iskali, namreč mene. To brzenje sem in tja po odru je trajalo lep čas, med katerim se je v dvorani že razširil nemir. Medtem je prispela tudi ministrica za znanost in sedla v prvo vrsto. Sprejel jo je predsednik Akademije, ki se je pisal Hunger, da, lakota, in jo pospremil do sedeža. Tudi nekaj drugih, meni neznanih tako imenovanih dostojanstvenikov so sprejeli in jih pospremili v to isto prvo ali pa v drugo vrsto. Nenadoma sem videl, kako je neki gospod na odru drugemu gospodu nekaj prišepnil na uho in hkrati z iztegnjeno roko kazal v deseto ali enajsto vrsto, in edinole jaz sem vedel, da kaže name. Takrat se je zgodilo tole: gospod, ki je drugemu gospodu nekaj prišepnil na uho in kazal name, je šel po dvorani, in sicer natančno do moje vrste, in se je v tej vrsti začel prebijati do mene. No, je rekel, zakaj pa sedite tukaj, ko ste vendar osrednja oseba te svečanosti, in ne spredaj v prvi vrsti, kjer smo vendar mi, resnično je rekel mi, kjer smo vendar mi za vas in vašo spremljevalko rezervirali dve mesti. No, zakaj pa vendar, je še enkrat vprašal, in očitno so bili vsi pogledi v dvorani uperjeni vame in v gospoda. Gospod predsednik, je rekel gospod, vas prosim, da pridete naprej, prosim, pridite vendar naprej, vaše mesto je takoj

zraven gospe ministrice, gospod Bernhard. Ja, sem rekel, če je tako preprosto, ampak seveda se bom šele takrat predstavil v prvo vrsto, ko me bo gospod predsednik Hunger *osebno* nagovoril, samoumevno je, da pridem samo, če me bo gospod predsednik Hunger *osebno* nagovoril. Teta je v celotnem prizoru molčala, slavnostni gostje so vsi strmeli v nas, gospod pa je šel spet skozi celo vrsto in potem naprej in je tam, poleg gospe ministrice, gospodu predsedniku Hungerju nekaj prišepnil na uho. Nato je v dvorani nastal velik nemir, ki le zaradi filharmonikov in njihovega uglaševanja inštrumentov ni bil strahotno mučen, in videl sem, da se je predsednik Hunger počasi le usmeril proti meni. Zdaj pa le ostani neomajen, sem pomislil, dokaži jim nepopustljivost, pogum, doslednost. Ne prihajaj jim naproti, kot tudi oni tebi niso prišli naproti v pravem pomenu besede. Ko je predsednik Hunger prispel do mene, je rekel, da obžaluje, kaj točno obžaluje, ni rekel. Naj pridem s teto naprej v prvo vrsto, moje in mesto moje tete da je med gospo ministrico in njim. Tako sva s teto sledila predsedniku Hungerju v prvo vrsto. Ko sva sedla in je nedoločljivo mrmranje napolnilo dvorano, se je proslava lahko začela. Mislim, da so filharmoniki zaigrali neko Mozartovo skladbo. Nato so prebrali nekaj krajših in daljših govorov o Grillparzerju. Ko sem se v nekem trenutku ozrl h gospe ministrici Firnberg, tako se je pisala, sem opazil, da spi, to tudi gospodu predsedniku Hungerju ni ušlo, kajti ministrica je smrčala, četudi zelo tiho, smrčala je, smrčala je tiho ministrsko smrčanje, ki je svetovno znano. Teta je skrajno pozorno spremljala tako imenovano svečanost, tu pa tam se je z odobravanjem ozrla name, če je bil kak izraz v katerem od govorov preveč neumen ali preprosto preveč smešen. To je bilo najino doživetje. Naposled, po kaki uri in pol, je predsednik Hunger vstal, šel

na oder in razglasil podelitev Grillparzerjeve nagrade meni. Slovesno je prebral nekaj pohvalnih besed o mojem delu, ne da bi pozabil omeniti nekaj naslovov gledaliških del, ki naj bi jih napisal, ki pa jih sploh nisem napisal, in naštel nekaj znamenitih evropskih osebnosti, ki so bile pred mano odlikovane z Grillparzerjevo nagrado. Gospod Bernhard prejme nagrado za gledališko igro *Zabava za Borisa*, je rekel Hunger (igro, ki jo je leto pred tem ansambel Burgtheatra v Akademietheatru zelo slabo odigral) in potem razširil roke, kot bi me hotel objeti. To je bil znak zame, da stopim na oder. Vstal sem in šel proti Hungerju. Stisnil mi je roko in mi izročil tako imenovano nagradno priznanje, ki je bilo kot vsa nagradna priznanja, ki sem jih kdaj prejel, neprekosljivo neokusno. Nisem imel namena, da bi na odru kaj povedal, od mene tega tudi niso zahtevali. Tako sem, da bi udušil zadrego, izdaval samo preprosto »hvala«, šel spet nazaj v dvorano in sedel. Nato je sedel tudi gospod Hunger in filharmoniki so zaigrali neko Beethovnovno skladbo. Medtem ko so filharmoniki igrali, sem razmišljal o celotni iztekajoči se svečanosti, katere čudnost, neokusnost in puhlost mi, kajpak, še niso mogle priti do zavesti. Takoj ko so filharmoniki nehali igrati, se je ministrica Firnbergerjeva dvignila, takoj za njo še predsednik Hunger, in oba sta šla na oder. Tedaj so vsi v dvorani vstali in se začeli prerivati proti odru, seveda so se gnetli okoli ministrice in predsednika Hungerja, ki je govoril z ministrico. S teto sva čisto frapirana in vse bolj zmedena stala zraven in poslušala vse glasnejše razburjeno bučanje skoraj tisočih glasov. Čez nekaj časa je ministrica pogledala okoli sebe in z neponovljivo ošabnim in butastim glasom vprašala: »No, kje pa je vendar naš poet?« Stal sem neposredno poleg nje, a še pomislil nisem, da bi se razkril. Pograbil sem teto in zapustila sva dvorano.

Neovirano in ne da bi se kdorkoli zmenil za naju, sva okoli enih zapustila Akademijo znanosti. Zunaj so naju čakali prijatelji. S temi prijatelji sva šla v pivsko bolnico, tako imenovano Gösser Bierklinik, na kosilo. Filozof, arhitekt, njuni ženi in moj brat, sami zabavni ljudje. Ne vem več, kaj smo jedli. Ko so me med kosilom vprašali, kako visoka je nagradna vsota, sem se prvikrat zares zavedel, da nagrada ni bila povezana z nikakršno vsoto. Svoje ponižanje sem tako še posebej občutil kot grozno nesramnost. To je vendar ena največjih časti, ki se lahko zgodi Avstrijcu, da dobi Grillparzerjevo nagrado Akademije znanosti, je rekel nekdo pri mizi, mislim, da je bil arhitekt. Nezaslišavnost, je rekel filozof. Brat je, kot vedno pri takšnih priložnostih, molčal. Po kosilu se mi je nenadoma zazdelo, da mi je nova obleka veliko preozka, sploh se nisem dolgo obotavljal in sem šel v trgovino na Kohlmarktu, torej k *Siru Anthonyju*, kjer sem v precej odrezavem tonu, ampak še vedno skrajno vljudno, rekel, da hočem obleko zamenjati, obleko da sem, kot sami vedo, ravnokar kupil, ampak da mi je vsaj za eno številko premajhna. Moja trdna odločnost je nagovorjenega prodajalca takoj odnesla k polici, s katere sem prej vzel obleko. Brez ugovaranja mi je ponudil, da zlezem v enako, le za številko večjo obleko, in takoj se mi je zazdelo, da mi je obleka prav. Le kako sem mogel nekaj ur prej meniti, da mi je za številko manjša obleka lahko prav. Prijel sem se za glavo. Zdaj sem imel na sebi resnično primerno obleko in z najglobljim olajšanjem sem šel iz trgovine. Kdor bo kupil obleko, ki sem jo ravnokar vrnil, ne bo vedel, da je bila že z mano na podelitvi Grillparzerjeve nagrade dunajske Akademije znanosti, sem pomislil. To je bila absurdna misel. Ob tej absurdni misli sem si opomogel. S teto sva preživela krasen dan in vedno znova sva se smejala temu, da so mi pri

Siru Anthonyju brez zadržkov zamenjali obleko, čeprav sem jo že nosil na podelitvi Grillparzerjeve nagrade v Akademiji znanosti. Za to, da so bili tako uslužni, bom osebjem iz *Sira Anthonyja* na Kohlmarktu večno hvaležen.

prevedla Ana Monika Pirc

Častno priznanje Kulturnega društva Državne zveze nemške industrije

Poleti 1967 sem bil tri mesece v bolnišnici za pljučne bolezni, ki je mejila in še danes meji na umobolnico na dunajskem Steinhofu, v paviljonu Hermann, v katerem je bilo sedem sob s po dvema ali tremi pacienti, vsi ti pacienti pa so takrat, še med mojim bivanjem tam, umrli, z izjemo nekega študenta teologije in mene. To moram omeniti, saj je za to, kar sledi, čisto preprosto nujno. Takrat sem, kot že tako pogosto, spet enkrat trčil na mejo svoje eksistenčne možnosti in zdravniki so me pustili na cedilu. Dali so mi mogoče še nekaj mesecev, v najboljšem primeru slabo leto, in jaz sem se vdal v usodo. Prerezali so me pod grlom, da bi mi vzeli vzorec tkiva, in me šest tednov pustili v prepričanju, da me bo gotovo pobral rak, dokler niso ugotovili, da gre pri moji bolezni, vsekakor povezani z do smrtno pljučno boleznijo, za tako imenovani *Morbus Boeck*, česar pa v bistvu vse do danes ne morejo z gotovostjo potrditi – s to domnevo obstajam vse do današnjega dne, in, po moje, obstajam intenzivneje kot kdajkoli prej. Takrat, v paviljonu Hermann, med stoodstotnimi kandidati za smrt, sem se, prav tako kot oni, sprijaznil s skorajšnjim koncem. Poletje je bilo, se spominjam, posebno vroče in ravno je divjala tista šestdnevna vojna med Izraelom in Egiptom, ki je prišla v zgodovino. Pacienti so pri tridesetih stopinjah v senci ležali na posteljah in v resnici so si vsi, tako kot jaz, želeli čim prej srečati smrt, in saj so tudi res vsi, kot sem že rekel, drug za drugim svoji želji ustrezno umrli, med njimi tudi bivši policist Immervoll, ki je ležal v sosednji sobi in ki je, dokler je imel za to dovolj moči, dan na dan prihajal v mojo sobo, da bi z menoj igral

karte, igro enaindvajset; on je zmagoval, jaz pa sem izgubljal, tedne in tedne je on zmagoval, jaz pa sem izgubljal, dokler ni on umrl, jaz pa nisem. Ker sva bila oba strastna igralca igre enaindvajset, sva tako dolgo igrala enaindvajset in s tem ubijala čas, dokler ni bil mrtev. Samo tri ure po tem, ko je z mano odigral in zmagal zadnjo partijo, je umrl. Zraven mene je ležal študent teologije, iz katerega sem v nekaj tednih visenja med življenjem in smrtjo naredil dvomljivca in torej dobrega katoličana, bržkone za vedno. Njemu nasproti sem podkrepil svoje teze proti pobožnjaškemu katolicizmu s primeri iz bolnišničnega vsakdana, iz vsakdanjega poteka zdravniškega, sestrskega in patientskega dogajanja, tudi s pomočjo odvratnih duhovnikov, ki so brenčali sem in tja po vsej garjavi in vetrovni Baumgartnerhöhe, vzpetini v dunajskem zahodnem hribovju, ne, ni se mi zdelo težko odpreti oči učencu mojih nauk. Mislim, da so mi bili tudi njegovi starši hvaležni za lekcije, dajal sem mu jih strastno; kolikor vem, njihov sin tudi ni postal teolog, morda izjemno dober katoličan, toda ne teolog, danes je, žal moram reči, kot tudi vsi drugi v srednji Evropi, precej brezuspešen, na rob potisnjen opravilno nesposoben socialist. Ampak bilo mi je v največje veselje, da sem mu razsvetlil in mu dejansko razjasnil Boga, ki se ga je bil brezpogojno oklenil, da sem zbudil zaspanega dvomljivca v njegovi bolniški postelji, kar me je tudi samega zbudilo v moji bolniški postelji, in je mogoče pomenilo moje preživetje. To pripovedujem zato, ker to, namreč poletno razbeljena bolnišnica s svojim brezupom, ko pomislim na tako imenovano Častno priznanje Kulturnega društva Državne zveze nemške industrije, preprosto spet nazorno stoji pred mano. Vidim paciente in njihove svojce, oboji z vse tesneje zavezanim brezupom okoli vratu, zahrbtne zdravnike, pobožnjaške sestre, sami zakrneli liki

na teh smrdečih in zadušljivih bolnišničnih hodnikih, nesramnost, histerija in samopožrtvovalnost v enaki meri, vse to, zato da bi uničili ljudi, in slišim tisoče in deset tisoče ruskih vran jeseni v zraku nad bolnišnico, ki so ob popoldnevih prekrile in pomračile nebo in s svojim kričanjem pokvarile vsa ušesa vseh pacientov. Vidim verice, kako pobirajo stotine proč vrženih in popljuvanih papirnatih robčkov pljučnih bolnikov, in kako z njimi kot nore drvijo na drevesa. Vidim slavnega profesorja Salzerja, kako prihaja iz mesta na Baumgartnerhöhe, kako hodi po hodnikih, da bi pacientom v operacijski sobi izrezal pljučna krila s slavno eleganco profesorja Salzerja, za grla in polovične prsne koše je bil profesor Salzer specializiran; vse pogosteje je prihajal profesor Salzer na Baumgartnerhöhe in vse več pacientov je imelo vse manj grl in vse manj prsni košev. Vidim, kako se vsi priklanjajo profesorju Salzerju, čeprav profesor ni mogel storiti nobenih čudežev, in je lahko le z najboljšo voljo in največjo spretnostjo zarezoval v paciente in jih pohabljal, in kako je vsak teden po točno določenem načrtu s svojo visoko umetnostjo žrtve svojega delovanja veliko prej spravljaj v grob, kot bi se to zgodilo na naraven način brez njega, čeprav on, najboljši izmed najboljših na svojem področju, ni mogel nič za to, prav nasprotno, saj je njegovo umetnost in eleganco usmerjal izključno njegov visoki, celo najvišji etos. Vsi so hoteli, da bi jih operiral profesor Salzer, ki je bil stric mojega prijatelja Paula Wittgensteina, univerzitetna kapaciteta iz mesta, ki je bil tako nedostopen, da je bil ob glas vsakdo, ki se je znašel pred njim. Profesor prihaja, se je zaslišalo, in cela bolnišnica je postala sveti kraj. Šestdnevna vojna med Izraelom in Egiptom je dosegla vrhunec, ko mi je teta, ki je po dveh urah vožnje s tramvajem v tej peklenski vročini vsak dan z več kilogrami

časopisov prihajala k meni gor na Baumgartnerhöhe, dostavila prvi izvod *Zmede*. A jaz sem bil prešibek, da bi se tega mogel tudi vsaj trenutek veselil. Da se nisem veselil, je čudilo mojega študenta teologije, da nisem ponosen na sveže tiskano knjigo, niti v roke je nisem mogel vzeti. Teta je zmeraj ostajala pri meni ves čas obiskov – kako pogosto mi je pod brado držala posodo, ko sem bruhal po tako imenovanih posegih. Tam sem torej ležal in imel enak poskusni rez pod grlom kot ti, ki so levo in desno od mene umirali, in sem dobil sporočilo, da so mi dodelili tako imenovano Častno priznanje Kulturnega društva Državne zveze nemške industrije. Ta bolj žalosten kot zabaven uvod sem skiciral, ker želim obrazložiti, kako mi je bilo to tako imenovano častno priznanje takrat bolj dobrodošlo kot karkoli drugega. Da bi me v bolnišnico sploh sprejeli (in v bolnišnico na Baumgartnerhöhe so me morali sprejeti!), sem moral najprej plačati petnajst tisoč šilingov, ki jih kajpada nisem imel, in ki mi jih je posodila teta. Toda teti sem seveda hotel znesek čim prej vrniti, tako sem, kakor hitro so me pripeljali v bolnišnico na Baumgartnerhöhe, pisal ne založniku osebno, pač pa urednici z željo, če bi mi lahko moj založnik morda nakazal dva tisoč mark. Takoj, že nekaj dni po odposlani prošnji, je tudi res zame prispele dva tisoč mark. Tako sem pisal urednici, da se bom takoj zahvalil založniku za teh dva tisoč mark, a kakor hitro sem odposlal pismo za urednico, je ta telegrafirala *ne zahvalite se založniku!* Zakaj ne, nisem vedel. Izvedel sem, da je *ona* založila teh dva tisoč mark, dvignila jih je s svojega osebnega računa, založnik da ni bil voljan. Res je deprimirajoče, da moraš nekje stakniti petnajst tisoč šilingov, da te sploh sprejmejo na nek oddelek smrti, ampak tako je bilo stanje stvari, take so bile razmere. Skratka, v tej situaciji je prišlo sporočilo, da me čaka Častno priznanje

Kulturnega društva Državne zveze nemške industrije. Podelitev naj bi bila jeseni – ali septembra ali oktobra, ne vem več. Vsekakor sem bil zunaj bolnišnice samo dva, tri dni, ko sem se odpravil v Regensburg, kjer naj bi bila v mestni hiši podelitev. Skupaj z mano je takrat častno priznanje prejela tudi pesnica Elisabeth Borchers. Na šibkih nogah in z majhno dedovo torbo za čez ramo sem se peljal v Regensburg. Na tej poti v Regensburg sem neprekinjeno mislil na tistih osem tisoč mark, na velikansko vsoto, ki naj bi jo prejel, medtem ko sem se peljal navzgor po Donavi. Z zaprtimi očmi sem sanjal o teh osem tisoč markah in sem si ga, Regensburg, že čudovito predstavljaj, kako me pričakuje. Nastanil naj bi se v hotelu Thurn und Taxis, torej na slavnem naslovu. Zaradi bolehnosti sem med celo vožnjo vedno znova zadremal na oknu kupeja, Donava, gotika, nemški cesarji, sem vedno znova pomislil, toda vsakokrat, ko sem se zbudil iz dremeža, sem vendarle najprej pomislil na osem tisoč mark. Gospoda Rudolfa de le Roiija, predstavnika Kulturnega društva Državne zveze nemške industrije, ki mi je priskrbel častno priznanje, nisem poznal. Verjetno, tako sem si mislil, ve za mojo bolezen in mi je zaradi te bolezn priskrbel častno priznanje. Ta misel je vsej zadevi znižala vrednost, kajti jaz bi častno priznanje rad dobil za *Zmedo* ali za *Zmrzal*, ne za *Morbus Boeck*. Vendar tega nisem smel premlevati, prepovedal sem si razvrednotiti častno priznanje, še preden bi ga dobil. Doderer in Gütersloh sta pred tabo dobila to Častno priznanje, sem pomislil, pisateljski veličini, ki sta zares imeli svojo vrednost in pomen, četudi jaz do teh dveh slavnežev nisem in ne bi nikakor mogel imeti dostopa. Pred tremi dnevi še v bolniški postelji, zdaj že na potovanju v Regensburg, kjer te pričakuje gotika, sem razmišljal. Donava je postajala čedalje ožja, pokrajina je posta-

jala čedalje prikupnejša, končno, ko je naenkrat postala spet pusta in siva in dolgočasna, smo bili v Regensburgu. Izstopil sem in šel takoj v hotel Thurn und Taxis. Hotel je bil za mesto, kot je Regensburg, res prvorazreden. Ugajal mi je in dejansko sem se v hotelu takoj dobro počutil, kajti že od začetka tam nisem bil sam, pač pa v družbi Elisabeth Borchers, ki sem jo nekoč že srečal v Luksemburgu, na enem izmed mnogih tako imenovanih pesniških srečanj, na katera sem v svojih dvajsetih potoval s svojimi pesmi. Tako se dolgčas, ki se me sicer loti v vseh hotelih po vsem svetu, ko sam prispem vanje, sploh ni razvil. Vedel sem, Borchersova je inteligentna oseba in očarljiva gospa, njen sloves pri meni pa se je v najodličnejšem smislu tudi potrdil. Pohajkovala sva po mestu, se prešerno smejala in izkoristila priložnost, da sva lahko en večer sproščeno uživala. Seveda zvečer nisva bila pozna, bolezen me je kmalu prisilila v posteljo. Naslednji dan sem spoznal gospoda Rudolfa de le Roija in glavnega urednika revije *Akzente* Hansa Benderja, ki je, kakor domnevam, soodločal o dodelitvi častnega priznanja. Še danes imam fotografijo z Borchersovo in Benderjem ob nekem regensburškem gotskem vodnjaku. Mesto mi ni ugajalo, hladno in zoprno je, in če ne bi imel Borchersove in obljubljenih osem tisoč mark, bi verjetno že prvo uro spet odpotoval. Kako sovražim ta srednje velika mesta z njihovimi znamenitimi stavbami, ki jim stanovalci vse življenje dovoljujejo, da jih kazijo. Cerkve in ozke uličice, v katerih životarijo čedalje topoumnejši ljudje. Salzburg, Augsburg, Regensburg, Würzburg, vse jih sovražim, ker se v njih skozi dolga stoletja greje topoumnost. Toda vedno znova sem pomislil na osem tisoč mark. Med mojo boleznijo *Morbus Boeck* se je nakopičilo toliko dolgov, ki jih bom zdaj vse lahko odplačal, sem pomislil. In na koncu mi bo ostala še določena

vsota čisto samo zame. Tako sem mirno čakal, da je napočilo jutro svečane podelitve Častnega priznanja Kulturnega društva Državne zveze nemške industrije (seveda se trudim vedno navajati popoln naziv). Gospod de le Roi je prišel pome in po gospo Borchers in skupaj smo šli v mestno hišo, ki velja za eno najdragocenejših stavb nemške gotike. Ko sem vstopil, je kazalo, da me bo stisnilo in zadušilo, ampak rekel sem si, pogum, pogum, vedno le pogum, zdrži vse, kar se bo zdaj dogajalo s tabo, sprejmi ček za osem tisoč mark in izgini. Slovesnost je bila precej kratka. Gospod von Bohlen und Halbach, takratni predsedujoči Državne zveze nemške industrije, naj bi podelil častno priznanje gospe Borchers in meni. Z gospodom de le Roijem smo sedli v prvo vrsto. Levo in desno od nas so bili mestni veljaki, tudi župan s svojo težko verigo. Prejšnji večer sem preveč jedel in sem se počutil zanič. Sploh več ne vem, ali je bil kak govor, a verjetno že, saj taka slovesnost brez govora sploh ne more obstajati. Bati se je bilo, da bo slavnostno dvorano mestne hiše zaradi kopice častnih gostov zdaj zdaj razneslo. Komaj sem dihal. Bal sem se, da me bo zadušilo v tem slavnostnem zraku. Vse je bilo polno znoja in časti. Ampak toliko sva se smejala prejšnji večer, sem pomislil, gospa Borchers in jaz, že samo za to se je splačalo. In povrh zdaj tudi še osem tisoč mark! Pomislil sem, da bo zdaj zdaj konec vsega čaranja in dobili bomo ček v roke! Seveda se je tudi tokrat na odru namestila komorna skupina, kaj je igrala, ne vem več. In potem je tudi že napočil, tako mi je ostalo v spominu, čisto nepričakovano, odločilni trenutek. Predsednik von Bohlen und Halbach je stopil na oder in z nekega lista prebral sledeče: ... *in s tem Državna zveza nemške industrije podeljuje Častno priznanje za leto 1967 gospe Bernhard in gospodu Borchersu!* Moja soseda se je kar zdrznila, to sem opazil.